

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Εαρινό εξάμηνο
2024-2025

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ
Νάγια Γρίλλια

Dear earth...

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ &
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

ΜΑΘΗΜΑ 4ο
ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟΣ ΕΠΟΧΗ, τέχνη & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΜΑΘΗΜΑ 4ο

ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟΣ ΕΠΟΧΗ, τέχνη & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟΣ ΕΠΟΧΗ= σύγχρονη κοινωνικο-περιβαλλοντική κρίση

αλληλένδετη ή/ και ταυτόσημη

σύγχρονη κοινωνικο-περιβαλλοντική κρίση

εδραιωμένες
κοινωνικές & πολιτισμικές
πρακτικές & δομές
των ανθρώπινων κοινωνιών

βαθιά ριζωμένη αντίληψη
περί
ανάπτυξης και προόδου

υπερβάλλοντας ατομικισμός
θεοποίηση του ατομικού
κέρδους

ακραίος
ανθρωποκεντρισμός

START A
RARE BUG COLLECTION
ON YOUR
WINDSHIELD.

 OUTBACK H6 - 3.0

Entomologists aren't the only ones who can discover a new insect. All you need is the 2002 6-cylinder Subaru Outback.[®] That's right. Getting to remote places is easier than ever with a 212-horsepower boxer engine. Add the traction and control of full-time All-Wheel Drive, and you've got yourself a feisty critter that can get you wherever you want to go. Now, that's a rare find.

To start your collection, call 1-800-876-4AWD or visit www.subaru.co.

The ABC's of Safety: Air bags. Buckle up. Children in back.

 SUBARU
The Beauty of All-Seasons

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

πρό + βάλλω

δηλ. *κάτι που βρίσκεται μπροστά*

*μια κατάσταση η οποία χρήζει αντιμετώπισης,
απαιτεί λύση, η δε λύση της δεν είναι γνωστή, ούτε προφανής...*

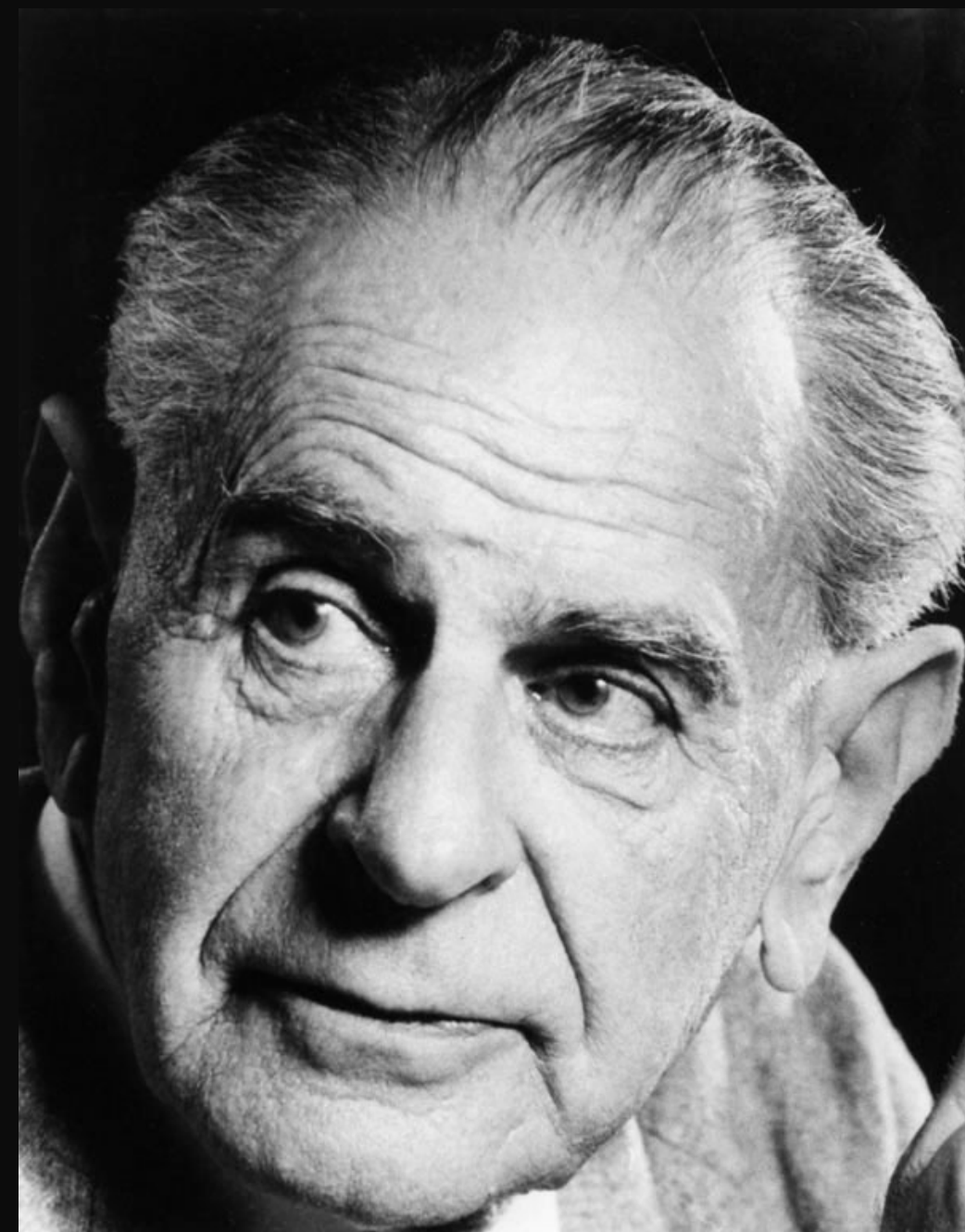
*εμπόδιο - κώλυμα
που μας δημιουργεί δυσκολία*

*πρόκληση που δυσκολεύει
την έκβαση ενός στόχου*

*δύσκολη & ίσως
επικίνδυνη κατάσταση*

μια **κρυφή ευκαιρία** που σε προτρέπει να ωριμάσεις και να ελευθερωθείς

«Η ζωή είναι επίλυση προβλημάτων»

Αυστριακός φιλόσοφος και καθηγητής
Karl Raimund Popper

1994

Οι άνθρωποι, από την πρώτη στιγμή της ύπαρξής τους,
ήρθαν αντιμέτωποι με ποικίλα προβλήματα...

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

ΕΠΙΒΙΩΣΗ

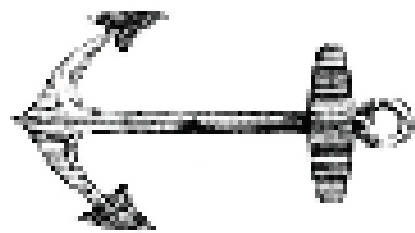
ΑΝΑΠΤΥΞΗ- ΕΞΕΛΙΞΗ

*αρχικά σε σχέση με τις καθημερινές τους δραστηριότητες
έπειτα και σε επίπεδο ιδεών/φιλοσοφίας
κάτι που εξελίχθηκε σταδιακά στην έρευνα σε διάφορους επιστημονικούς τομείς*

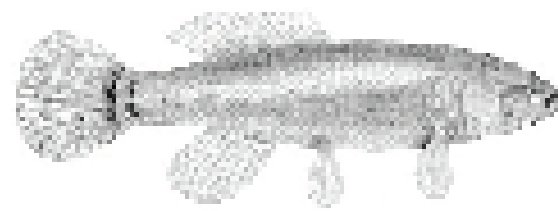
3 ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

So. There are three types of problems.

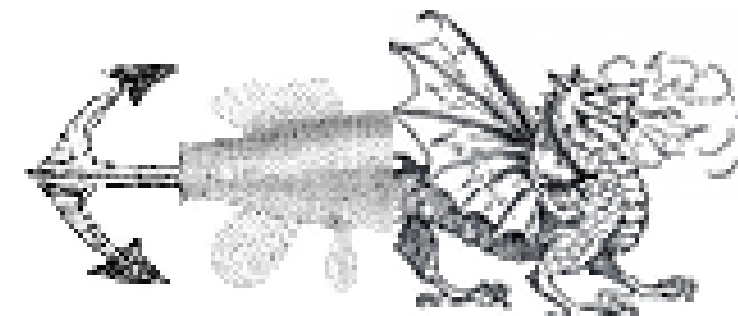
SIMPLE

COMPLEX

WICKED

απλά

σύνθετα

φαιήλα

περιβαλλοντικά προβλήματα/ ζητήματα

διαταραχές & δυσλειτουργίες

σχετίζονται με ή εκδηλώνονται σε
φυσικά, προσαρμοσμένα ή μικτά
περιβαλλοντικά συστήματα

issues

threats

environmental

problems

challenges

ατομικές

κοινωνικές

θεσμικές

προκαλούνται από
ανθρώπινες επιλογές

μη -ανθρώπινα όντα

περιβάλλοντα & συστήματα

φυσικές διαδικασίες

άτομα

κοινωνικές ομάδες

επιφέρουν συνέπειες

Wicked
Wicked

Wicked

Wicked

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

φαύλα πολύπλοκα πολυδιάστατα

εμπλέκουν

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

συνδέονται με

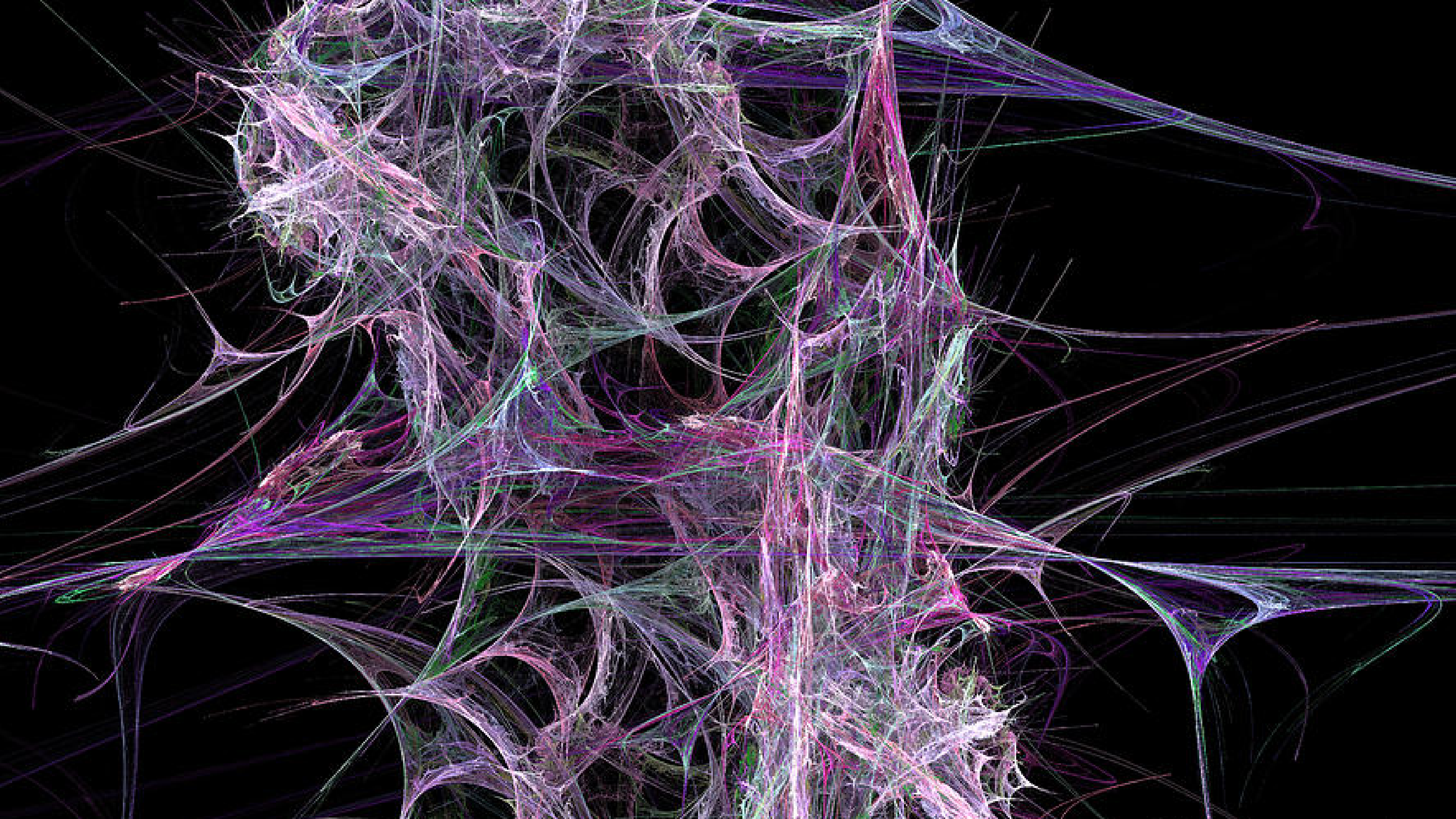
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ (ΔΟΜΕΣ)

αφορούν σε

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

διαστάσεις
οπτικές

με δυσδιάκριτα όρια

Εκπαίδευση & Ανθρωπότητα Εποχή

Ημερολόγιο μαθήματος...

Ποια είναι η πραγματικότητα της εκπαίδευσης που έχουμε βιώσει και βιώνουμε;

Σημειώστε 5 προτάσεις που αποτυπώνουν την άποψή σας για την εκπαίδευση όπως την έχετε βιώσει.

Καισυμπληρώστε την παρακάτω πρόταση:

Η εκπαίδευση είναι

χαρτογραφώντας την προσωπική μας εμπειρία στην εκπαίδευση

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ
ΣΑΣ ΕΧΟΥΝ 'ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙ' ΩΣ ΠΟΛΙΤΕΣ
ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟ ΕΠΟΧΗ

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ-
ΛΥΚΕΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

key-moment
στιγμή-κλειδί

εκπαιδευτική
επίσκεψη σε.../
μάθημα για.../
πρόγραμμα με θέμα....

Είναι 'ικανή' η εκπαίδευση όπως την έχουμε γνωρίσει να προετοιμάσει
ενεργούς πολίτες
που θα οραματιστούν, θα δεσμευτούν και θα εργαστούν
για ένα διαφορετικό μέλλον/ μια διαφορετική κοινωνία...?

πέρα από τα δεσμά της Ανθρώπινης Εποχής

Ημερολόγιο μαθήματος...

ΠΕΙΡΑΜΑ οραματισμού μιας εκπαίδευσης στην Ανθρωπόκαινο Εποχή...

Ας ξανα-φανταστούμε την εκπαίδευση.

Σε ένα κείμενο 300-350 λέξεις καταγράψτε τις ιδέες και τις σκέψεις σας για μια εκπαίδευση που θεωρείτε ότι αποτελεί 'αδήριτη ανάγκη' στην Ανθρωπόκαινο Εποχή.

Πώς οραματίζεστε το ρόλο της/ του εκπαιδευτικού στην εκπαίδευση αυτή;

Επι-στρέφοντας στην εμπειρία μας...

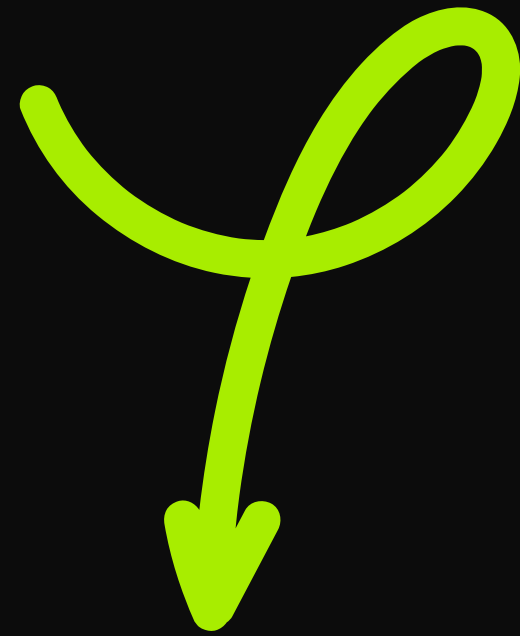
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

μη-προσαρμοστική

αν-αποτελεσματική

Έχει εργαλειοποιηθεί

ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Σκοποί

Παραδοχές

Αναλυτικά
Προγράμματα

Καθημερινή διδακτική πράξη

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σε αδιέξοδη τροχιά...

Πώς θα αποσχιστεί;

ΤΙ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ?

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

PARADIGM

ένα σύνολο εννοιών ή
μοτίβων σκέψης...

θεωριών, ερευνητικών
μεθόδων, αξιωμάτων και
προτύπων για το τι αποτελεί
‘νόμιμη συνεισφορά’ σε έναν
τομέα

Αλλαγή παραδείγματος

paradigm shift

Αλλαγή

σε

3

επίπεδα

εκπαιδευτικής σκέψης

εκπαιδευτικής πολιτικής

εκπαιδευτικής πρακτικής

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ

ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ

ΚΟΣΜΟΘΕΩΡΙΕΣ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ

ΣΧΕΣΙΑΚΕΣ

ΚΟΣΜΟΘΕΩΡΙΕΣ

επαναπροσανατολισμό

των διαδικασιών
διδασκαλίας & μάθησης

για να υποστηρίξουν...

πιο δημιουργικό
πιο συνεργατικό
πιο διερευνητικό

ΤΡΟΠΟ
ΣΚΕΨΗΣ
&
ΖΩΗΣ
(δράσης)

άσκηση ΚΡΙΤΙΚΗΣ

έμφραση σε ???

φιλοσοφικές & οντολογικές αρχές
αξίες & πρότυπα
κουλτούρες & ήθη
λογικές & παραλογισμούς

που ανέθρεψαν την...

Ανθρωπόκαινο Εποχή

Ανθρωπόκαινο Εποχή

Ανθρωπόκαινο Εποχή

πώς

εργαζόμενοι στη βάση του 'όλου'

καταργώντας τα 'τεχνητά' όρια
ανάμεσα στις επιστήμες,
όπως....

ανθρωπιστικές

φυσικές

κοινωνικές

διεπιστημονικότητα

πώς

προσεγγίζοντας τη γνώση
'μετα-ανθρωπιστικά'

καταργώντας τους 'τεχνητούς'
διαχωρισμούς όπως....

κοινωνία/ πολιτισμός

φύση

συμβιωτικά
πρότυπα
συνύπαρξης

σχεσιακότητα

ανθρώπινα όντα

πέρα-από-τα ανθρώπινα όντα & υλικά στοιχεία

πώς

με συμμετοχικές προσεγγίσεις
ανοιχτές στην 'κοινότητα'

δίνοντας φωνή στις
κοινωνικές ομάδες που αδικούνται

ασκώντας κριτική στους θεσμούς που
διαμορφώνουν τα πλαίσια εξουσίας

καλλιέργεια

νέων τρόπων αντίληψης

νέων τρόπων σκέψης

πιο δημιουργικούς
πιο συνεργατικούς
πιο διερευνητικούς

ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ

Τι σημαίνει 'να είναι κανείς άνθρωπος' στην
Ανθρωπόκαινο Εποχή?

έρημιμα

κοινωνικού φαντασιακού

Rosi Braidotti
φιλόσοφος & φεμινίστρια
θεωρητικός

Πώς θα σκεφτούμε το α-διανόητο?

Ανυπότακτο

Περιβαλλοντικές ανυποτακτικές επιστήμες

Εκπαίδευση

Περιβαλλοντικές ανθρωπιστικές επιστήμες

Εκπαίδευση

Ανθρωποκαινο

Εκπαίδευση

Ανθρωποκεντο

Περιβαλλοντικές ανθρωπιστικές επιστήμες

Εκπαί **πόκαινο** δειψη

Ανθρω

επισηήμες **πόκαινο**

Περιβαλλο Ανθρω ντικές Εκπα **πιοτικές**

Ανθρωπόκαινο

μαθησιακή πρόκληση στη
“συλλογική σκέψη & φαντασία”

Εκπαίδευση

επαναπροσδιορίζεται από την σχέση
της με το Ανθρωπόκαινο,
σαν ‘έννοια’ και σαν ‘πραγματικότητα’

Περιβαλλοντικές ανθρωπιστικές
επιστήμες

εργαλεία ΠΛΟΗΓΗΣΗΣ
για εκπαιδευτές & εκπαιδευόμενους
για να ξανα-νοηματοδοτήσουμε
τη σχέση μας με τον κόσμο

Περιβαλλοντικές ανθρωπιστικές

επιστήμες

μας

ΠΡΟΣΚΑΛΟΥΝ

Τι σημαίνει ανάπτυξη και πρόοδος στην εποχή μας?

Είναι ο άνθρωπος ο μοναδικός 'κάτοικος' αυτού του κόσμου?

Ποια η ευθύνη μας μέσα στον κόσμο?

Πώς θα μεταβούμε στην 'νέα' εποχή?

τη ΜΕΤΑ-ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟ ΕΠΟΧΗ...

the meta-anthropocene epoch...

λογοτεχνία

ζωγραφική

φωτογραφία

ντοκιμαντέρ

γλυπτική

κινηματογράφος

ποίηση

θέατρο

χωρός

φωτογραφία

τέχνη

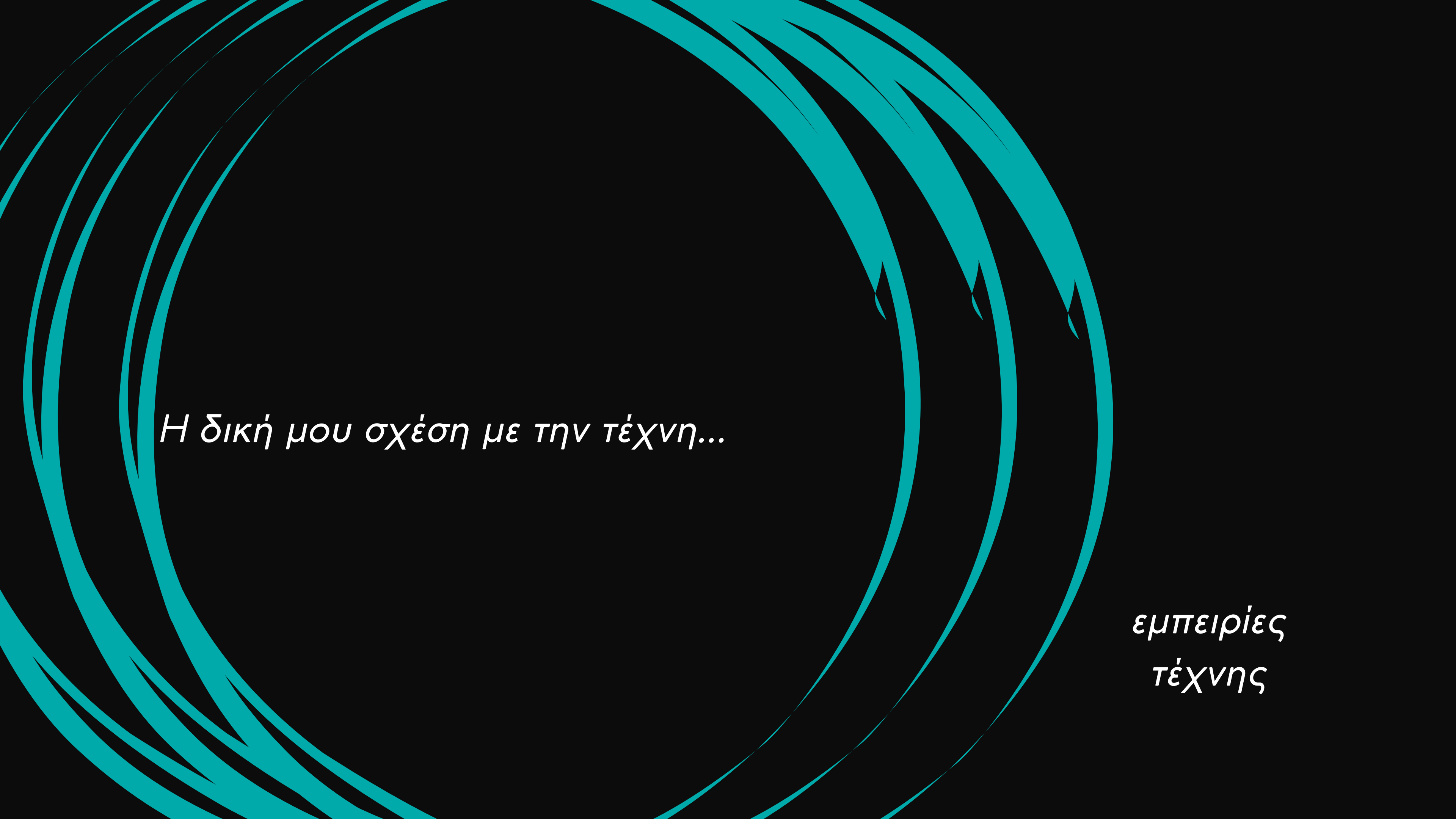
αρχιτεκτονική

μουσική

τέχνη

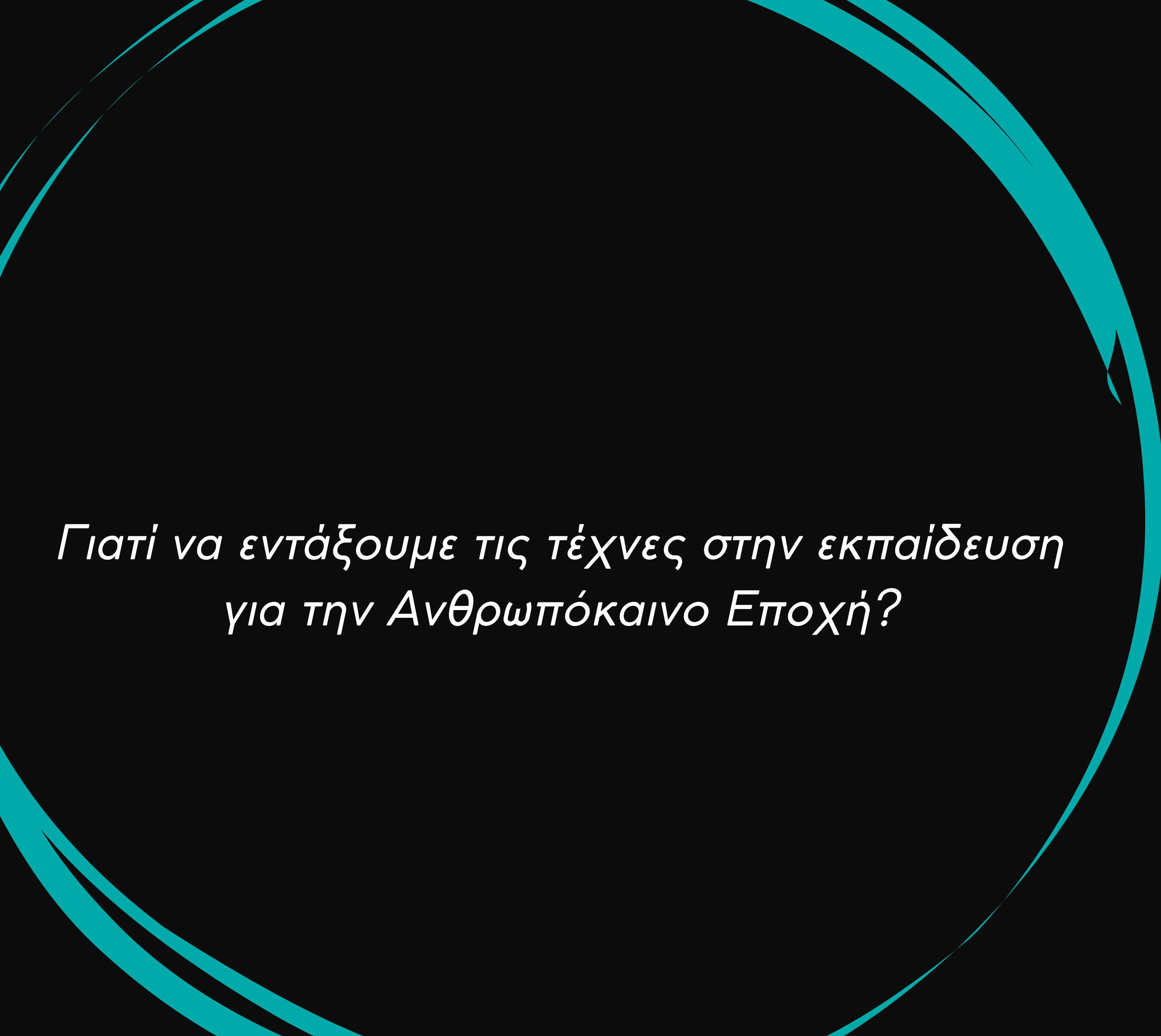
κόμικ

τέχνη

Η δική μου σχέση με την τέχνη...

*εμπειρίες
τέχνης*

*Γιατί να εντάξουμε τις τέχνες στην εκπαίδευση
για την Ανθρωπότητα Εποχή?*

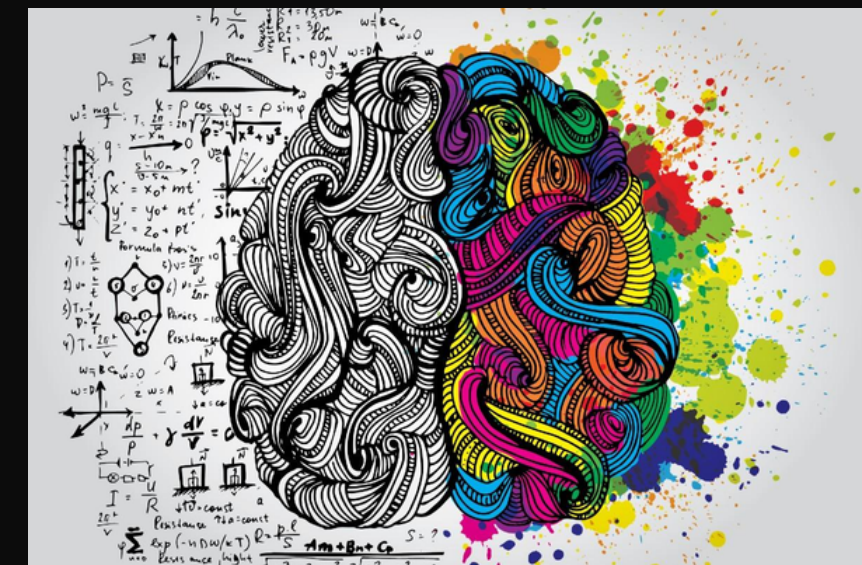
ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ

Προσφέρουν μια **πολυδιάστατη προσέγγιση**

Προβάλλουν & αξιοποιούν τη **δημιουργικότητα** μέσω της **καλλιτεχνικής έκφρασης**

Πρωθούν τον **προβληματισμό**, την **έρευνα** & τον **διάλογο**

Βοηθούν στην **ανάλυση** & ενισχύουν την **κριτική σκέψη**

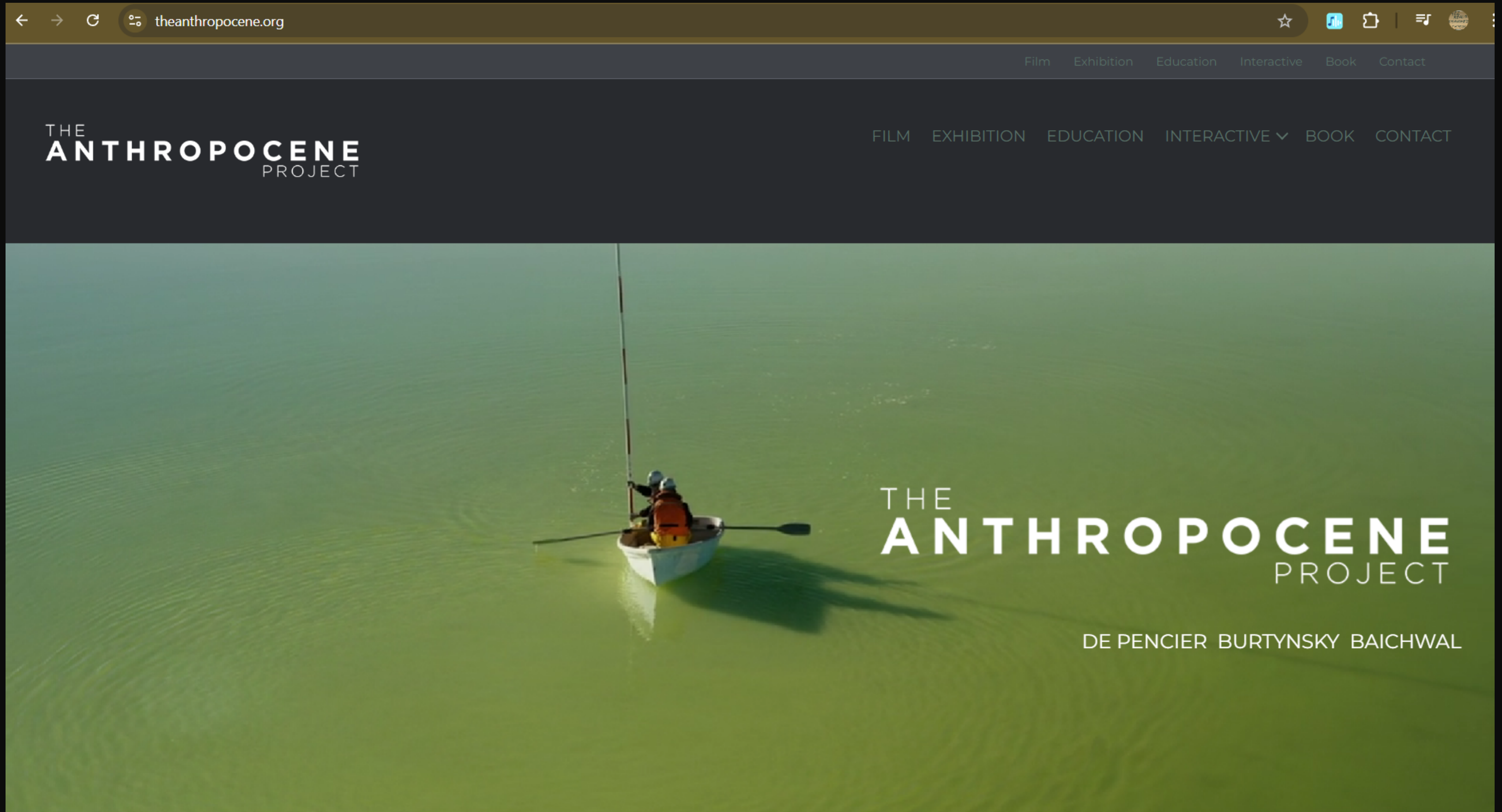
Ανοίγουν νέες προοπτικές για **πρακτικές εφαρμογές & λύσεις**

Θεμελιώδους σημασίας και πρωταρχικό στοιχείο τέχνης η συγκίνησις.

Κωνσταντίνος Καβάφης

https://theanthropocene.org/

the project

film

photography

interactive

360° VR Films

AUGMENTED REALITY (AR)

INTERACTIVE GIGAPIXEL ESSAYS

... and much more

meet the artists

the film

virtual reality

augmented reality

INTERACTIVE GIGAPIXEL ESSAYS

Επιλέξτε ένα από τα τρία INTERACTIVE GIGAPIXEL ESSAYS (<https://theanthropocene.org/interactive/gigapixel-essays/>) . Επιτρέψτε στον εαυτό σας να 'βυθιστεί' σ' αυτή. Παρατηρήστε προσεκτικά. Κάθε γωνιά... Αλλά και την εικόνα του συνόλου. 'Συνομιλήστε' μαζί της.

Βρείτε όλες τις 'κρυμμένες' ιστορίες που έχει να σας πει (triggers).

1) Πώς θα ντύνατε μουσικά την εικόνα αυτή. Επιλέξτε ένα μουσικό κομμάτι κι εξηγήστε πώς το συνδέετε και τι σημαίνει για σας...

2) Ένα παιδί βρίσκεται στον τόπο αυτό. Πώς βρέθηκε εκεί; Τι βλέπει; Τι νιώθει; Τι ονειρεύεται; Πείτε μας την ιστορία του...

